

Joc i moviment en educació infantil

Codi: 101998

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500797 Educació Infantil	OT	4	2

Professor/a de contacte

Nom: Francisco Cortes Ferrero

Correu electrònic: francisco.cortes.ferrero@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Lurdes Martinez Minguez

Francisco Cortes Ferrero

Carolina Nieva Boza

Prerequisits

Aquesta assignatura és la continuació de l'Educació Corporal i Psicomotriu en els centres d'Educació Infantil I (3r curs) i II (4t curs), pel que es necessita haver assolit les competències i continguts que s'hi treballen per realitzar amb èxit aquesta assignatura.

Objectius

L'assignatura adopta com a eix bàsic el joc i el moviment a l'edat de 0 a 6 anys, centrant-se en conèixer les maneres de jugar dels infants d'aquestes edats així com les necessitats de moviment que d'elles es desprenen. També es focalitza en la creació i el disseny d'escenaris de joc tenint en compte les necessitats de cada edat, l'espai i el material.

Objectius:

- Ampliar els coneixements sobre l'evolució del joc de l'infant en l'àmbit corporal durant els primers sis anys de vida.
- Detectar les necessitats de moviment d'aquestes edats en relació al joc corporal.
- Dissenyar "escenaris de joc" així com triar materials i contextos adequats pel joc corporal.
- Utilitzar l'observació i la documentació com a recerca i reflexió sobre la intervenció del mestre/a.

Competències

- Actuar en l'àmbit de coneixement propi valorant l'impacte social, econòmic i mediambiental.
- Adquirir hàbits i destreses per a l'aprenentatge autònom i cooperatiu i promoure'l en els estudiants.
- Analitzar críticament el treball personal i utilitzar els recursos per al desenvolupament professional.

- Conèixer els fonaments musicals, plàstics i d'expressió corporal del currículum d'aquesta etapa així com les teories sobre l'adquisició i desenvolupament dels aprenentatges corresponents.
- Demostrar que coneix i comprèn els objectius, continguts curriculars i criteris d'avaluació de l'Educació Infantil.
- Demostrar que coneix l'evolució dels fonaments d'atenció primerenca i les bases i desenvolupaments que permeten comprendre els processos psicològics, d'aprenentatge i de construcció de la personalitat en la primera infància.
- Elaborar propostes didàctiques que fomentin la percepció i expressió musicals, les habilitats motrius, el dibuix i la creativitat.
- Expressar-se i utilitzar amb finalitats educatives altres llenguatges: corporal, musical, audiovisual.
- Promoure i facilitar els aprenentatges en la primera infància, des d'una perspectiva globalitzadora i integradora de les diferents dimensions cognitiva, emocional, psicomotora i volitiva.
- Promoure l'autonomia i la singularitat de cada estudiant com a factors d'educació de les emocions, els sentiments i els valors en la primera infància.
- Promoure la sensibilitat relativa a l'expressió plàstica i a la creació artística.
- Reflexionar sobre les pràctiques d'aula per innovar i millorar la tasca docent.
- Saber utilitzar el joc com a recurs didàctic, així com dissenyar activitats d'aprenentatge basades en principis lúdics.
- Treballar en equips i amb equips (del mateix àmbit o interdisciplinar).

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament el treball personal a través de processos d'autoavaluació.
2. Analitzar i fer aportacions crítiques a diferents exemples de pràctiques d'aula.
3. Conèixer els fonaments d'expressió corporal del currículum d'aquesta etapa així com les teories sobre l'adquisició i desenvolupament dels aprenentatges corresponents a l'assignatura.
4. Conèixer els fonaments d'expressió corporal del currículum d'aquesta etapa així com les teories sobre l'adquisició i desenvolupament dels aprenentatges corresponents.
5. Conèixer l'evolució del desenvolupament infantil i utilitzar aquests coneixements per elaborar una proposta educativa.
6. Dissenyar i crear escenaris educatius pel joc i el moviment atenent a criteris estètics.
7. Elaborar propostes didàctiques que fomenten la percepció i expressió de les habilitats motrius i la creativitat, utilitzant altres llenguatges com el musical i el plàstic.
8. Elaborar propostes educatives on el joc i el moviment siguin protagonistes tenint en compte aquesta perspectiva globalitzadora.
9. Expressar a través de la observació aportacions personals, reflexions i percepcions envers el joc dels infants.
10. Proposar projectes i accions viables que potenciïn els beneficis socials, econòmics i mediambientals.
11. Realitzar treballs en equip a través de sessions de treball corporal.
12. Saber utilitzar recursos personals per a l'aprenentatge així com saber crear contextos que fomenten l'aprenentatge autònom
13. Utilitzar diferents llenguatges (corporal, musical i audiovisual), per expressar els aprenentatges adquirits en l'assignatura.
14. Utilitzar el joc com a recurs didàctic, així com dissenyar activitats d'aprenentatge basades en principis lúdics.

Continguts

Continguts:

- El joc corporal a les edats compreses entre 0 i 6 anys.
- Les necessitats de moviment en la primera infància.
- Escenaris, materials i contextos pel joc corporal.

Metodologia

- Reflexió sobre la intervenció del mestre/a en l'acció lúdica i corporal dels infants.

El protagonista en el procés d'ensenyament aprenentatge és l'estudiant i sota aquesta premissa s'ha planificat la metodologia de l'assignatura.

Les activitats formatives que tenen lloc en aquesta assignatura poden ser dirigides, supervisades i autònomes:

- Les activitats dirigides estan conduïdes pel professor/a o pels propis estudiants. Es realitzen en els espais de la Facultat i en visites externes a espais destinats a la petita infància a nivell d'educació formal i no formal. També hi haurà diferents col·laboracions de professionals del món de l'Educació Infantil que compartiran la seva expertesa amb nosaltres.

Les activitats dirigides seran "sessions de pràctica corporal" al gimnàs de la Facultat i als espais de les pràctiques de camp. Per a les diferents sessions s'oferirà material teòric (article, capítol de llibre, vídeo, etc.) complementari i/o d'ampliació, que haurà de revisar previ o posteriorment l'estudiantat.

Les sessions de "pràctica corporal" són espais de treball per a experimentar, aprofundir, analitzar, contrastar, debatre, reflexionar i avaluar els continguts de l'assignatura però, sobretot, per vivenciar en el propi cos i com a futurs/es mestres aquests continguts. Es fan mitjançant activitats com: estudi de casos, anàlisis de material (lectures, vídeos, etc.), dinàmiques de grup, treballar cooperativament, resolució de problemes, la pròpia vivència corporal en les activitats pràctiques, discussió-debats a través de les experiències corporals viscudes, etc.

- Les activitats supervisades pel professor/a fora de l'aula inclouen el conjunt de tutories individuals i grupals, més aviat virtuals, que han de servir per acompanyar a l'estudiant en el seu procés d'aprenentatge orientant tasques, resolent dificultats i supervisant el seguiment de les seves evidències d'aprenentatge.

- El treball autònom és el que realitza l'estudiant de forma independent per desenvolupar les competències i assolir els objectius de l'assignatura.

La metodologia docent i l'avaluació proposades poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Presencial: pràctica-laboratori i pràctica de camp	30	1,2	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 11, 13, 14
Tipus: Supervisades			
Tutoria i acompanyament	75	3	1, 5, 6, 7, 8, 14
Tipus: Autònomes			
Treball autònom de l'estudiant	45	1,8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 14

Avaluació

L'avaluació per a superar l'assignatura serà contínua, formativa i compartida.

Serà condició indispensable per aprovar l'assignatura l'assistència mínima a un 80% de les classes, independentment de les causes que puguin causar les faltes d'assistència (els justificants que es presentin en cas d'absència serviran únicament per explicar l'absència, en cap cas seran un eximent de la presencialitat). Igualment és molt altament aconsellable assistir a les diferents sortides de pràctiques de camp que es portaran a terme a nivell d'educació formal i no formal en municipis propers a la Facultat, que es realitzaran dins de l'horari de l'assignatura i gestionant el desplaçament el propi estudiant.

Es considerarà NP (No presentat) aquell alumne/a que no hagi lliurat o participat en cap activitat d'avaluació.

Per poder superar l'assignatura s'han d'aprovar cadascun dels 4 blocs d'activitats d'avaluació de que consta l'assignatura.

També cal que l'estudiant mostri, en les activitats que se li proposin, una bona competència comunicativa general, tant oralment com per escrit, un bon domini de la llengua o les llengües vehiculars que consten a la guia docent, i ser capaç d'expressar-se amb fluïdesa i correcció.

Ahora és absolutament necessari demostrar una actitud compatible amb la professió docent: escolta activa, respecte, participació, cooperació, empatia, amabilitat, puntualitat, no jutjar, argumentar i ús adequat dels dispositius electrònics (mòbil, ordinador, etc.). També és imprescindible que l'estudiant mostri que és responsable i rigorós/a en el treball autònom, participar de forma activa a les classes, mostrar pensament crític i unes conductes que afavoreixen un entorn amable, positiu i democràtic, on es respecten les diferències de gènere, cultura, etc. A més, específicament a les sessions pràctiques cal venir vestit/da amb roba esportiva que permeti executar totes les activitats proposades i mostrar una predisposició i participació activa. S'ha de tractar amb cura i respecte tot el material del gimnàs i respectar les mesures higièniques establertes per la Facultat, deixant-lo tot net, en perfecte estat i ordenat després del seu ús. Si es genera algun rebuig, cada grup és el responsable de portar-lo directament als contenidors de l'exterior just a l'acabar la classe. Si no es compleixen alguns d'aquests requisits actitudinals, la nota de l'assignatura serà un 3.

DATES D'AVALUACIÓ:

- L'activitat "Article divulgació sobre joc i moviment" (treball individual) es lliurarà: 9 de maig (grup de dimarts) i 11 de maig (grup de dijous).

- L'activitat "Elaboració i aplicació d'un escenari de joc" (treball en grup) es lliurarà: del 19 de març al 11 de juny (grup dimarts cada subgrup el dia abans de la seva sessió) i del 21 de març al 13 de juny (grup dijous cada subgrup el dia abans de la seva sessió).

- L'activitat "Conte joc corporal" (treball individual) es lliurarà: 13 de juny (grup de dimarts) i 15 de juny (grup de dijous).

- L'activitat "Informe de valoració" (treball individual) es lliurarà: 20 de juny (grup de dimarts) i 22 de juny (grup de dijous).

-Recuperacions: 27 de juny (grup de dimarts) i 29 de juny (grup de dijous).

Les qualificacions de cada una de les evidències d'avaluació es comunicaran en un període no superior a 4 setmanes següents al seu lliurament. L'estudiant que vulgui revisar la nota, haurà de fer-ho en els 15 dies posteriors a la seva comunicació en l'horari de tutories que el professorat té establert per aquesta assignatura i que es consigna en el programa de la mateixa.

La còpia i el plagi són robatoris intel·lectuals i, per tant, constitueixen un delictes que serà sancionat amb un zero en tota l'assignatura. En el cas de còpia entre dos alumnes, si no es pot saber qui ha copiat de qui, s'aplicarà la sanció a tots dos. Volem recordar que es considera "còpia" un treball que reproduceix tot o gran part del treball d'un/a altre/a company/a. "Plagi" és el fet de presentar tot o part d'un text d'un autor com a propi, és a dir, sense citar-ne les fonts, sigui publicat en paper o en forma digital a Internet. (veure documentació de la UAB sobre el plagi a:

http://wuster.uab.es/web_argumenta_obert/unit_20/sot_2_01.html

Abans d'entregar una evidència d'aprenentatge, cal comprovar que s'ha escrit correctament les fonts, notes, citacions textuais i referències bibliogràfiques seguint la normativa de la UAB:

https://ddd.uab.cat/pub/recdoc/2016/145881/citrefapa_a2016.pdf

http://wuster.uab.es/web_argumenta_obert/unit_20/sot_2_03.html

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Article de divulgació sobre joc i moviment (treball individual)	40%	0	0	1, 2, 3, 9, 12, 14
Conte sobre el joc corporal (treball individual).	30%	0	0	7, 9, 12, 13, 14
Elaboració i aplicació d'un escenari de joc (treball grupal).	25%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 14
Informe de valoració (treball individual)	5%	0	0	1

Bibliografia

La bibliografia emprada en aquesta assignatura té en compte la perspectiva de gènere.

Aucouturier, B. (2018) *Actuar, jugar, pensar. Puntos de apoyo para a práctica psicomotriz educativa y terapéutica*. Barcelona: Graó.

Bruchner, P. (2017). *Bosquescuela. Guía para la educación infantil al aire libre*. Valencia: Ediciones Rodeno.

Calmels, D. (2018). *El juego corporal*. Buenos Aires. Paidós.

Calmels, D. (2010). *Juegos de crianza: el juego corporal en los primeros años de vida*. Buenos Aires: Biblos.

Cebrián, B., Martín, M.I., i Miguel, Á. (2013). *Cómo trabajar la motricidad en el aula. Cuñas Motrices para infantil y primaria*. Madrid: Miño y Dávila.

Ferrer, R. (2013). La presentació dels materials. *In-fàn-cia: Educar de 0 a 6 anys*, 194, 12-13.

Freire, H. (coord.) (2020). *Patios vivos para renaturalizar la escuela*. Octaedro: Barcelona.

Freire, H. (2010). *Educar en verd*. Barcelona: Graó.

Garcia-Debesa, D. (2021). *El ioga a l'escola*. Octaedro: Barcelona.

Gallardo-Vázquez, P., Gallardo-Basile, F.J. i Gallardo-López, J.A. (2021). *Fundamentos teóricos de la educación emocional. Claves para la transformación educativa*. Octaedro: Barcelona.

Hanscom, A. (2016). *Equilibrats i descalços*. Barcelona: Angle Editorial.

Henstenberg, E. (1994). *Desplegándose*. Barcelona: Liebre de Marzo.

Hoyuelos, A. (2005). *Territorios de la Infancia*. Barcelona: Graó.

Hueso, K. (2029). *Jugar al aire libre*. Barcelona: Plataforma Actual.

Jubete, M. (ed.) (2010). *Espais i temps per al joc* (3a ed.). Barcelona: Temes d'Infància.

Le Breton, D. (2005). *Cuerpo sensible*. Santiago de Chile: Ediciones Metales Pesados.

- Lesbegueris, M. (2014). *¡Niñas jugando! Ni tan quietes ni tan activas*. Biblos: Buenos Aires.
- Lleixà, T. i Nieva, C. (2020). The social inclusion of immigrant girls in and through physical education. Perceptions and decisions of physical education teachers. *Sport, Education and Society*, 25,(2), 1-14.
- Martínez-Mínguez, L., Palou, S. i Anton, M. (2016). El joc corporal com a base de tots els jocs. A M. Edo, Blanch, S. i M. Anton, *El joc a la primera infància* (pp. 124-140). Barcelona: Octaedro.
- Martínez-Mínguez, L., Forcadell, X., Moya, L., Heras, G., Bru, E., Llecha, M., Sánchez, C., Pérez, M. i Anton, M. (2017). 8 idees clau sobre l'educació del moviment, *Guix d'Infantil*, 91, 31-35.
- Moro, J.L. i Domínguez, R. (2016). La cooperación como modelo de aprendizaje en Educación Física, *Revista digital EFDeportes.com*, 214. Recuperat de:
<https://www.efdeportes.com/efd214/la-cooperacion-en-educacion-fisica.htm>
- Nieva, C., i Lleixà, T. (2018). Inclusión de las niñas inmigrantes en Educación Física: creencias del profesorado. *Apunts Educació Física i Esport*, 34,(134), 69-83.
- Núñez, G. (2014). Però el cent existeix: els ambients d'aprenentatge a l'escola. *In-fàn-cia: Educar de 0 a 6 anys*, 198, 32-33.
- Pérez, M. i Morales, L. (2019). *Psicomotricitat i vida quotidiana*. Revista *Guix d'Infantil*, 98, 13-16.
- Rischer, P. (2003). *El jardí dels secrets*. Barcelona: Temes d'Infància.
- Ruiz de Velasco, M.A. i Abad, J. (2011). *El juego simbólico*. Barcelona: Graó.
- Sassano, M. i Bottini, P. (coord.) (2018). *Jugarse jugando. Reflexiones acerca del juego corporal en Psicomotricidad*. Buenos Aires: Miño y Dávila.
- Stern, A. (2014). *Del dibujo infantil a la semiología de la expresión: Introducción a otra mirada sobre el trazo*. Barcelona: Carena.
- Stern, A. (2017). *Jugar*. Barcelona: Llitera.
- Sugrañes, E., Alòs, M., Andrés, N., Casal, S., Castillo, C., Medina, N. i Yuste, M. (2012). *Observar para interpretar. Actividades de la vida cotidiana en educación infantil*. Barcelona: Graó.
- Tardos, A. (1995). *L'adult i el joc de l'infant*. Barcelona: Temes d'infància-Rosa Sensat.
- Velázquez, C. (2015). *Enfoques y posibilidades del aprendizaje cooperativo*. *Revista Tándem. Didáctica de la Educación Física*, 50, 25-31.
- Velázquez, C. (2016). Desafíos físicos cooperativos: relato de una experiencia. *Revista Tándem. Didáctica de la Educación Física*, 53, 54-59.
- Wild, R. (2012). *Etapas del desarrollo*. Barcelona: Herder.

Programari

No es necessita cap programari específic per a aquesta assignatura.